

Az úlépítések gépesítése

A hosszúra nyúlt tél befejeződésével nagyarányú munka indult meg a megromlódott utak helyreállítására és folytatják a korábban megkezdett új utak építését is. E munkáknál egyre több szovjet gyártmányú gépi berendezés segít. A Nikex Kitereskedelmi Vállalat közreműködésével az építő vállalatok 1968-ban négymillió, tavaly már 4,4 millió rubel értékben szereztek be szovjet gépeket és ebben az évben az import várhatóan eléri az ötmillió rubelt.

Rövidesen újabb szovjet útépitő, vízépitő és más, különleges építőgépek típusokkal ismerkedhetnek meg a magyar szakemberek. Április 14-től 19-ig a BNV területén gépbemutatót rendez a szovjet Masinexport és a Traktorexport szovjet külkereskedelmi egyesülés, a Nikex Kitereskedelmi Vállalattal és a Vizaker-rel, a Vízügyi Alkatrész- és Anyagkereskedelmi Vállalattal együttműködve.

HANGOLHATÓ LASER

Hazánkban az első — A szegedi egyetemen készítették — Mire jó?

A laser-sugár, ennek az évtizednek egyik nagy, tudományos felfedezése. Annyira új, hogy ismertetését még az Új Magyar Lexikon sem közli. Talán éppen ezért, a közudatban meglehetősen titokzatoság veszi körül. Sokak képzeletében valamiféle halálsugárral azonosult. Ehhez nem kismértékben járultak olyan fantasztikus filmek, amelyekben például az idegen bolygóra leszállt ember laser-pisztolyának sugarától életlenül rognak össze toronymagas szörnyek.

A József Attila Tudományegyetem Kísérleti Fizikai Intézetében is folytatnak laser-kutatásokat, azonban bizonyos családás éri azt, aki efféle szörnyetegölő sugarakról vár beszámolót a kutatóktól. Kérdésünkre dr. Kozma László, a fizikai tudományok kandidátusa elmondotta kutatócsoportjuk munkájáról: ilyen irreális „célokra” nem is törekednek.

Mindemellett országosan, sőt nemzetközileg elismertséggel szerepelnek a laser-kutatásban.

Egyik sikerüknek tekinthető az is, hogy kutatásaikhoz nemrégiben „háziilag” elkészítették az ország első folyadék-laserét. Ez azért jelentős, mert ezt a fajta laserert mindössze néhány éve fedezték fel, s még külföldön is ritkaságnak számít. A másik két fajtát, a régebben felfedezett, úgynevezett szilárdtest-, valamint a gáz-lasert már hazánkban is gyártják, például a MOM-ban.

A folyadék-laser nagy előnye a többiekkel szemben, hogy „hangolható”, vagyis tetszés szerinti hullámhosszúságú sugarak előállítására alkalmas. Attól függően, hogy milyen célra használják.

Amint ismeretes, minden fajta laser lényege, hogy valamilyen fénykibocsátó

anyag — például rubin-rúd, hélium-neon, gázkeverék, vagy újabban lumineszkáló folyadék —, továbbá a fény útjában egymással szemben, párhuzamosan elhelyezett tükrök, illetve fényerősítő segítségével, azonos hullámhosszúságú, párhuzamosan haladó, s rendkívül nagy energiát képviselő fény sugarakat hoznak létre.

Ezeknek a koncentrált sugaraknak megfelelő fajtái felhasználhatók például híradástechnikai feladatokra, vezetékek nélküli energiaátvitelre, mások fémmelegmunkálásra, fűzésre, továbbá a sebésetben, biológiai kutatásokban és egyéb területeken alkalmazhatók.

A már említett szilárdtest-, valamint a gázlaserek hátránya, hogy csak meghatározott hullámhosszúságú fény kibocsátására, tehát egyféle feladatot elvégzésére alkalmasak. Ezért jelentősek a hangolható folyadék-laserek — mint amilyen az egyetem is készítettek. Ebben a fénykibocsátó közeg közönséges festék, amelynek csupán anyagát, vagy a koncentrációját kell változtatni ahhoz, hogy az esetenként szükséges hullámhosszúság, illetve az ultraibolyától az infravörösig terjedő színű fényt bocsásson ki. A felerősítés után igen párhuzamos és rendkívül nagy teljesítményű laser-sugarakat lehet produkálni.

A készülék „lelkét”, a lumineszkáló folyadékot tartó küvetát és a két végén elhelyezett, két párhuzamos tükröt a MOM szakembereivel közös munkában alakították ki. Olyan tökéletes az egymáshoz illeszkedő üvegfelületek megmunkálása, hogy minden ragasztóanyag nélkül, önmaguktól egymáshoz tapadnak.

A lényegében háziilag készült, több tízezer forint értékű műszerrel fontos kutatási feladatokat kíván megoldani az Akadémia által anyagilag támogatott szegedi kutatócsoport. Ezzel a hangolható laserrel vizsgálják például, hogyan történik a molekulák közötti energiaátadás, továbbá a hideg- és a meleg-sugárzás összefüggéseit, illetve hogyan kapcsolódik mindezekhez például a laser-sugárzás.

Mindezekben a fontos kutatásokban szorosan együttműködnek a Belorusz Tudományos Akadémiával is.

Dobó Balázs

A szolidaritás számlájára

Tíz- és tízezer fiatalember áldozta fel most vasárnap, holnap megszokott ünnepi pihenőjét. A gyárak, üzemek egész sora fogadja az önkéntes társadalmi munkára vállalkozó fiatalokat, számos városban és faluban pedig különböző szepitési, rendezési munkákban tevékenykednek az önkéntes rohammunkások. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség szervezi április 12-re a nemzetközi kommunista vasárnap „magyar szakaszát.”

A fizetség nélkül, illetőleg a közösség javára végzett munka nem ismeretlen a magyar ifjúsági mozgalom történetében sem. Jól emlékszünk még, milyen nagy tömegek vettek részt tavaly és tavalyelőtt a vietnami műszakokban, hányan vállalták lelkesen, hogy vasárnapi pihenőnapjukat feláldozva segítik a maguk módján a vietnami nép harcát. Másutt városok, községek javára dolgoztak ingyen a fiatalok. Huszonöt esztendeje, a felszabadulás utáni időszak oly sok nehéz feladattal terhes idején pedig mindenütt ismerték a MADISZ rohambrigádokat. Mégis azt kell mondanunk, hogy ez a mostani, vasárnapi akció minden eddiginél nagyobb jelentőségűnek és méretűnek ígérkezik.

A nemzetközi kommunista vasárnapon nemcsak Magyarországon, hanem a testvérországokban is ünnepi műszakokra indulnak a fiatalok. Részbe ez annak a nagyszabású ünnepségsorozatnak, amelyet Vlagyimir Iljics Lenin születésének 100. évfordulója alkalmából rendeznek a szocialista országokban működő ifjúsági szövetségek. Ezzel is jelképezik, hogy a Lenin-centenárium mindenütt újabb tettekre serkenti a fiatalságot. S mivel az ő számukra az új társadalom építésén való munkálkodás adta meg az alapszervezetek és az ifjúsági kollektívák munkával kívánják megünnepelni a nagy és nevezetes jubileumot.

Vlagyimir Iljics Lenin — aki maga is részt vett a kommunista szombatokon — igen nagyra értékelte ezt a mozgalmat, és hangsúlyozta: „Óriási jelentősége van a kommunista szombatoknak, melyeket a munkások a saját kezdeményezésükből rendeztek... Ez a saját magunk renyhésége, fegyelmezetlensége, kispolgári önzése fölötti győzelmet jelenti, győzelmet jelent azokon a szokásokon, amelyeket az átkozott kapitalizmus hagyott örökségül a munkásnak és parasztnak.”

Fél évszázaddal ezelőtt a kommunista szombatok jelentették a kezdetét annak a szocialista versenymozgalomnak, amely mind szélesebb körben terjedt a Szovjetunióban és a szocialista országokban, s amelyben ma az öntudatos munkások tíz- és százmilliói tevékenykednek. A magyar fiatalság a jubileumi munkaverseny során is megmutatta, hogy tud és szeret dolgozni. A most vasárnapi rohammunka újabb cáfolatát adja azoknak, akik folyton azt emlegetik, hogy a mai ifjúság nem szereti a munka nehezebbik végét megfogni. Nos, a fiatalság vállalta, hogy ezt a napot munkában tölti, s nem egy helyen magával ragadta az idősebbeket is, akik szintén korán kelnek, s munkával ünnepelnek ezen a napon.

Egylőre még nem lehet megállapítani, hogy mennyi lesz az önkéntes munkások száma. Annyi már bizonyos, hogy több tízezer. Hiszen szerte az országból érkeznek a jelentések az előkészületekről. Szegedről azt jelentik, hogy a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat három gyáregységében ezren dolgoznak majd. A Dunai Kőolajipari Vállalatnál — új városunkban, Százhalombattán — 1200—1300 részvevőre számítanak, akik a lakótelep építésén, egy induló üzemnél és egy épülő üzemrésznél kapnak majd munkát. A Lenin Kohászati Művek és a Diósgyőri Gépgyár fiataljai a Lenin parkban és az Úttörő-stadionban építkeznek, a gyárban koksz- és vasércirakodásban vesznek részt. A Borsodi Vegyikombinátnak az üzem területét hozzák rendbe, s a műszak után rendezik meg a KISZ-érdemérem átadási ünnepséget. Nem ritka az olyan jelentés sem, amilyen a MÉLYÉPTERV-től érkezett: az üzem dolgozói teljes létszámmal vesznek részt a kommunista vasárnapon.

Valaha az önkéntes munkások teljesen ingyen dolgoztak. Azóta természetesen sokat változott a világ. Most a rohammunka résztvevőinek bérét számfejtik, az összegeket azonban közös célokra fordítják. A vietnami szolidaritási számlára, a KISZ-szervezetek munkafeltételeinek javítására szánják az ily módon megszállt pénzt a kommunista vasárnap résztvevői. Nemes cél érdekében áldozzák hát fel vasárnapi pihenőjüket a fiatalok, s a velük együtt ezen a napon dolgozó idősebbek. Jó munkát kívánunk nekik, s aztán, a munka végétével jó pihenést, szórakozást.

Pintér István

Egy ismeretlenes egyenletek

Az iskolák és az építőipar

Az alábbi sorokat, más-más adatokkal, naponta újragyárthatnánk. Csak a neveket és a számokat kell behelyettesíteni — az egyenlet általában egyismeretlenes. Sőt, még az „ismeretlen” is rendre ugyanaz...

Az történt, hogy nem történt semmi. Az m. j. városi tanács vb művelődésügyi osztályán panaszkodtak, néhány szegedi iskolában többszörös határidőn túl építettek, építgetnek a vállalkozók, a végső siker legcsekélyebb gyanúja nélkül. A Szilléri sugáruiti általános iskola folyosója már harmadik éve készül, hasonlóképp a Kisteleki utcai óvoda, s a Tömörkényi gimnázium kémiail előadótermére is nehéz napok járnak. Kérdésnémet joggal az olvasó: nem bír nélkülni a város egyetlen óvodát, iskolafolyosót vagy gimnáziumi tantermet? Feljeljenek az illetékesek.

Kolozsi Gézané, a Szilléri sugáruiti iskola igazgatóhelyettese: Három esztendeje féleves késéssel újította fel a Szegedi Építőipari Vállalat az iskolát, földmészerével, parkettel, kályhákkal, ablakkal stb. Maradt volna a másfél méter széles folyosó, a Zsibongó kibővítése — a tornateremről álmolni sem merünk, pedig azt is meg kellene csinálni. De a Zsibongó fontosabb. Emiatt nincs szertárunk: a szekrényeket, a kémiai és más felszereléseket tantermekbe zsúfoltuk, s örökös rettegésben élünk, mi minden lesz a pajkos diákkedv áldozata. Különösen a kémiai szekrénytől félünk, a rászertelt drótháló már el-távoztatták gyerekeink „legjobbait”. Se szakköri, se úttörő-, se más foglalkozásokat nem tarthatunk — nincs hol. A Zsibongó ügye különben a bíróságra is eljutott: a döntőbizottság végső határidőként augusztus 31-ig kötelezte a Szegedi Építőipari Vállalatot a munkák befejezésére.

Gruber Anna, a Tömörkényi gimnázium igazgatóhelyettese: Még az ősszel, azokban a napokban szedték szét a kémiai előadót, amíg társadalmi munkán voltunk; így a bontással járó por, piszok, zaj nem zavarta az oktatást. 1969 végéig kellett volna átalakítani, azóta az előadó alatti tantermet sem használhatjuk.

Őszi Józsefné gondnok: A vita ott kezdődött, hogy az építésvezető szerint az egyik gerendát nem lehetett odaéptetni, ahova tervezték. Kijött a tervező, akinek vé-

leménye szerint felesleges a tervmódosítás, elég csupán az írásbeli korrekció. Tudomásom szerint ebben maradtak...

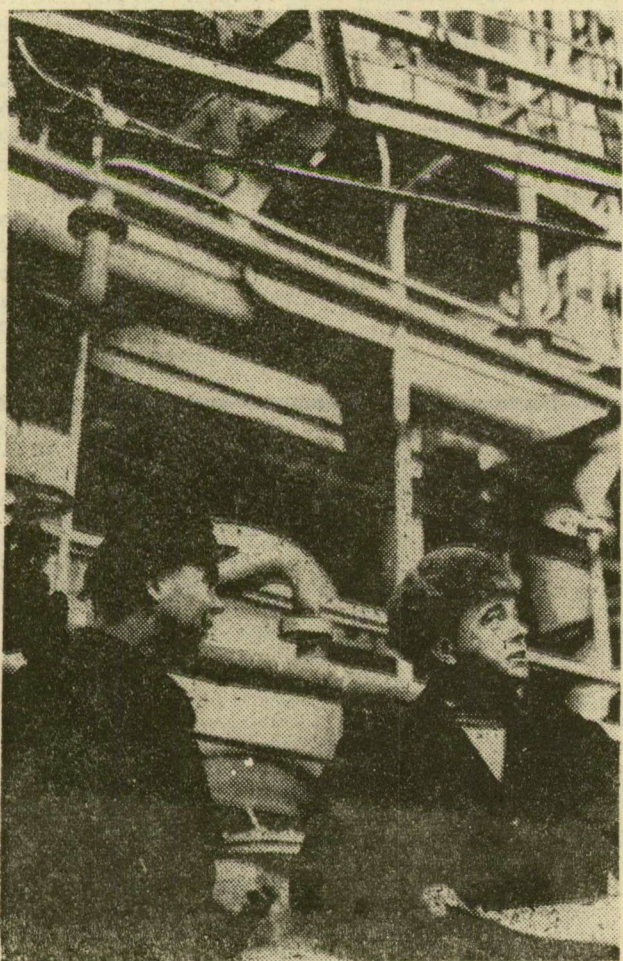
A nyilatkozatok címzettje a Szegedi Építőipari Vállalat. Honti György főmérnöké a szó:

— A Szilléri sugáruiti iskola Zsibongóját augusztus végére, a Kisteleki utcai óvoda kazánházát a harmadik negyedév végére fejezzük be. Ami a Tömörkényi gimnázium előadótermét illeti, napokon belül — kiküldjük a szerződést. Tudom, a terminuseltolódásokat indokolni kellene, de hát mit tegyünk: egyszerűen nincs munkánk. Kubikos és segédipari még csak akad, amíg azok dolgoznak, tudunk haladni, de amint a kőművesekre kerül sor, megtorpan az építkezés. A 700 tagú vállalatnál 36 kőműves dolgozik.

a kurrens szakmákban pedig a fluktuáció. Raadásul kapacitásunk 80 százalékát a Royal szálló, a SZEOL-stadion és a Csongrádi sugáruiti társasház kötötte le. A várhatóan hamarosan felszabaduló munkaerőket természetesen átirányítjuk

Az új keletű táncdallal rákérdezhettünk: „Mi ebből a tanulság?” Az új keletű táncdallal ráfelelhetnénk: „abszolúte semmi.” Ha nincs munkánk, nincs mivel építeni; a kevés munkánkét keveset tud építeni. Más kérdés, hogy azt a keveset milyen szempontok szerint osztják el. Nem lenne méltányos mondjuk a „televíziót az iskoláknak!” mozgalom után a „munkásokat az iskoláknak!” akciót is elindítani? Hiszen a cél ugyanaz...

Nikolényi István

MAGYAR BEREDEZÉSSSEL... A Szovjetunióban, a tiszaspóli Tkacszenko konzervgyárban a magyar Láng-300-as paradicsomvonalon készítik a sűrítmenyt. Képközlő: Ivan Mironov vakuumtechnikus (balról) és Anatolij Lickaj főmérnök a magyar gyártmányú berendezésnél

Fock Jenő üdvözölte a magyar meteorológusokat

Véget ért a nemzetközi meteorológiai

tanácskozás

Pénteken délután a SZOT-szállodában véget ért a magyar meteorológiai szolgálat 100 éves jubileuma alkalmából rendezett nemzetközi tudományos tanácskozás. Az ülés szaklezárasaként dr. Dési Frigyes professzor, az Országos Meteorológiai Szolgálat elnöke felolvasta Fock Jenőnek, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnökének a meteorológiai szolgálat vezetőihez, munkatársaihoz és valamennyi dolgozójához intézett üdvözlét.

— Nagytekinthető, hazánk határain túl is jól ismert és megbecsült az Önök szervezete. Felelősségteljes munkájukkal nemegyszer súlyos anyagi károktól mentették meg az országot és óvták emberek ezreinek egészségét, testi épségét, vagyonát. Meg-

elégedéssel tapasztaljuk, hogy hazánk nemzetközi tekintélyének gyarapodásával párhuzamosan kibővültek az Önök nemzetközi kapcsolatai is. Kitérően együttműködnek a szocialista országok meteorológusaival, jól kooperálnak a más társadalmi rendszerű országok tudósai, aktív tagjai a Meteorológiai Világszervezetnek — írta többek között Fock Jenő, a magyar meteorológusokhoz intézett levélben.

A nemzetközi tanácskozás résztvevői szombatán megtekintik a pesti lőrinci obszervatóriumot, vasárnap pedig a Duna-kanyarban tesznek tanulmányi kirándulást.

Értékeltek a kirakatversenyt

A Belkereskedelmi Minisztérium, a KPVDSZ, a SZÖVOSZ és az OKISZ a felszabadulás jubileumára országos kirakatversenyt hirdetett. A versenyt — amelyre mintegy 2000 kirakatot neveztek be, — az elmúlt napokban értékelték.

A minisztérium illetékes főosztálya most összeít a vidékről érkező eredményeket. Pénteken bemutatták a saját képviselőinek azokat a legsikerültebb fővárosi kirakatokat, amelyek a legjobban szemléltetik az elmúlt két évtized fejlődését, az áru kínálatot.

A verseny díjait dr. Sággy Vilmos, a belkereskedelmi miniszter első helyettese augusztus 25-én ünnepélyesen adja át a Royal Szállóban a legszebb kirakatok készítőinek.

SZOMBAT,
1970. ÁPRILIS 11.

DÉLMAGYARORSZÁG 3